

Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen, wat betekent dat? Checklist lange versie – Netwerk DAK - 7 april 2021

De Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) is een nieuwe wet die geldt vanaf 1 juli 2021. De wet is bedoeld om misbruik van positie en andere ongewenste activiteiten binnen besturen te voorkomen. Er verandert iets in de aansprakelijkheid van bestuurders. Alle verenigingen en stichtingen moeten aan de wet gaan voldoen. Netwerk DAK maakte een checklist die grotendeels is gebaseerd op de [checklist van het NOV](#). Als je die doorneemt, dan zie je wat de nieuwe wet WBTR betekent voor jouw inloophuis, buurtpastoraat of straatpastoraat en wat je moet doen. Heb je vragen, aarzel niet en neem contact op met de medewerkers van Netwerk DAK.

De wetswijziging houdt onder andere in dat in geval van faillissement van een rechtspersoon iedere bestuurder tegenover de boedel hoofdelijk aansprakelijk is voor het tekort, indien het bestuur zijn taak kennelijk onbehoorlijk heeft vervuld en aannemelijk is dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement. Niet aansprakelijk is de bestuurder die bewijst dat de onbehoorlijke taakvervulling door het bestuur niet aan hem/haar te wijten is en dat hij/zij niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen daarvan af te wenden.

Op youtube staat een [nuttig webinar van 23 minuten](#) van de Stichting voor Verenigingsrecht over de WBTR.

1. Welk bestuursmodel heb je?

De meeste organisaties kennen een collegiaal bestuur. Alle bestuursleden zijn en hebben een gelijkwaardige stem. Alleen bij het staken van de stemmen kan de voorzitter een doorslaggevende stem hebben. Dit is vaak al vastgelegd in de statuten. In de WBTR krijgen organisaties de mogelijkheid om voor een ander bestuursmodel te kiezen. Er kan gekozen worden voor een raad van toezicht of raad van commissarissen, of voor een monistisch bestuursmodel waar de uitvoerende en controlerende taken (toezicht) in één bestuur over verschillende bestuurders verdeeld zijn. Een organisatie met een collegiaal bestuur die voor een ander model wil kiezen zal de statuten moeten aanpassen. Kleinere organisaties handhaven doorgaans hun bestuursmodel.

Check [We behouden ons bestuursmodel](#)

Check [We gaan ons bestuursmodel wijzigen. Daarvoor is een statutenwijziging noodzakelijk.](#)

2. Welke regels gelden voor aansprakelijkstelling?

Een bestuurder is wettelijk verplicht om zijn taken behoorlijk te vervullen. Wanneer sprake is van onbehoorlijk bestuur en er ontstaat schade kan de bestuurder voor die schade aansprakelijk gesteld worden. Het gaat hierbij niet om kleine fouten maar ernstig verwijtbaar handelen. In de WBTR wordt dat geëxpliciteerd, dat bij een faillissement bestuurders die zich schuldig maken aan fraude of andere vormen van ernstig taakverzuim hoofdelijk aansprakelijk gesteld kunnen worden.

Om fraude te voorkomen kan een aantal financiële afspraken binnen een bestuur worden vastgelegd.

- Beperk contant geldverkeer. Laat het betalingsverkeer zoveel mogelijk per bank verlopen dan wordt het automatisch geregistreerd. Als binnen uw organisatie toch met contant geld moet worden gewerkt zorg dan voor sluitende procedures. Bijvoorbeeld:
 - * Stort aan het einde van het jaar alle contante gelden af bij de bank. Hierdoor kan de kascommissie een goede controle maken.
 - * Beperk de hoeveelheid geld in kas en spreek een maximumbedrag af. Stort boven dit bedrag altijd direct af.
 - * Laat bij collectes e.d. met een onzekere opbrengst altijd geld tellen door twee personen die de getelde bedragen noteren en daarvoor tekenen.
 - * Heeft u een kantine? Werk dan met een kassa, houd frequent inventarisaties, laat tussentijdse controles door de kascommissie uitvoeren.
 - * Zorg bij kaartjesverkoop voor genummerde kaartjes. Stel dagelijks aansluiting vast tussen aantal verkochte kaartjes en het ontvangen geld.
- Periodieke controle van alle betalingen. Iemand uit het bestuur (iemand ánders dan de penningmeester) controleert bijvoorbeeld maandelijks alle betalingen van alle bankrekeningen en de actuele standen.
- Jaarlijkse controle door een kascommissie. Controle door de kascommissie is wettelijk verplicht voor elke vereniging en statutair verplicht voor veel stichtingen (zie ook de kascommissiegids.nl).
- Maak afspraken over betalingen aan bestuurders. Leg schriftelijk vast of en zo ja, welke vergoedingen bestuursleden mogen declareren en binnen welke termijn dat moet gebeuren.
- Hanteer het vier ogen principe: naast de penningmeester is er een bestuurslid dat zicht heeft op de betalingen.
- Stel een limiet voor de hoogte van betalingen per dag.
- Vraag referentie of laat een VOG aanvragen door nieuwe bestuursleden en andere personen die voor de organisatie de financiën regelen.
- Vraag bij investeringen of andere grote uitgaven boven een van tevoren vastgesteld bedrag altijd bij meerdere aanbieders een offerte aan.
- Houd een administratie bij van alle bezittingen van uw vereniging of stichting en inventariseer periodiek of alle bezittingen nog aanwezig zijn.

Check wij hebben financiële afspraken binnen het bestuur vastgelegd.

Bestuurders hebben de verplichting hun taken behoorlijk te vervullen en kunnen daar op aan worden gesproken. Die behoorlijke taakvervulling houdt in dat de bestuurder in elk geval handelt in overeenstemming met het statutaire doel en zich houdt aan in de wet en statuten omschreven verplichtingen.

Tot een behoorlijke taakvervulling van bestuurders behoren in ieder geval:

- Bestuurders zijn bekend met de statuten van de organisatie.
- Bestuurders gaan geen (financiële) verplichtingen aan namens de organisatie waarvan bekend is dat de organisatie die niet kan nakomen.
- Bestuurders nemen maatregelen tegen voorzienbare (financiële) risico's. Denk bijvoorbeeld aan organisatorische voorzieningen of verzekeringen.
- Bestuurders vergewissen zich ervan dat collega-bestuurders hun taken en verplichtingen kunnen doen en dat het door een medebestuurder gevoerde beleid op zijn beleidsterrein, niet tot risico's voor uw organisatie leidt.

- Bestuurders vergaderen regelmatig en leggen onderling verantwoording af over de uitvoering van de taken.
- Bestuurders zijn goed geïnformeerd over besluiten die genomen worden en leggen die vast. Wanneer er geen overeenstemming is worden de bezwaren van bestuursleden ook opgeschreven (onder andere in notulen).
- Bestuurders van organisaties die verplicht zijn om de balans of andere financiële gegevens bij het handelsregister openbaar te maken doen dat op tijd en volgens de regels.

Check Onze bestuurders zijn in staat tot een behoorlijke taakvervulling.

3. Belang van de eigen organisatie voorop

In de WBTR worden bestuurders en toezichthouders van verenigingen en stichtingen verplicht zich bij het vervullen van hun taak te richten op het belang van de rechtspersoon en de daaraan verbonden onderneming of organisatie.

Check Onze bestuurders zijn in staat ten alle tijden in het belang van de organisatie te beslissen en bevragen elkaar daar kritisch op.

4. Een tegenstrijdig belangregeling

Een bestuurder moet ten alle tijden in het belang van de organisaties beslissen. Een bestuurslid die een tegenstrijdig of eigen belang heeft bij een bestuursbeslissing, neemt niet deel aan de beraadslagingen en de besluitvorming daarover. Als alle bestuurders in een vereniging een tegenstrijdig belang hebben dan verschuift de beslissingsbevoegdheid naar de algemene vergadering van de vereniging. Stichtingen hebben geen algemene vergadering daarom blijft de beslissingsbevoegdheid ook wanneer alle bestuurders een tegenstrijdig belang hebben bij het bestuur die dan wel schriftelijk moet vastleggen wat de overwegingen zijn die aan het besluit ten grondslag liggen. Dit schriftelijk vastleggen helpt bestuurders als achteraf verantwoording moet worden afgelegd. Organisaties mogen de tegenstrijdig belangregeling in de statuten of, in een andersluidende regeling opnemen.

Check Wij hebben geregeld dat bestuurders met tegenstrijdige belangen niet aan de beraadslagingen of besluitvorming daarover deelnemen.

5. Regeling begrenzing meervoudig stemrecht

De WBTR geeft regels over het meervoudig stemrecht voor bestuurders van verenigingen en stichtingen. Voor de vereniging en de stichting gaat gelden dat een bestuurder niet meer stemmen kan uitbrengen dan de andere bestuurders tezamen. Daarmee wordt voorkomen dat één bestuurder zijn zin kan doordrukken. Wanneer het in statuten mogelijk is dat één bestuurder meer stemmen kan uitbrengen dan de andere bestuurders tezamen, dienen deze verenigingen en stichtingen de statuten aan te passen. Over 5 jaar gaat de wet boven de statuten en is het niet meer toegestaan dat één bestuurders meer stemmen heeft dan alle andere tezamen. In de meeste statuten staat nu al dat ieder bestuurslid één stem heeft.

Check Ieder bestuurslid heeft één stem.

6. Ontstentenis en beletregeling

Soms is er nog maar één bestuurder over, of zijn alle bestuurders weg. Voor die situaties is een ontstentenis en belet-regeling nodig. De WBTR verplicht organisaties om zo'n ontstentenis en belet regeling in de statuten op te nemen.

Van ontstentenis is sprake als een bestuurder ophoudt bestuurder te zijn. Met belet wordt bedoeld op de situatie dat een bestuurder tijdelijk zijn/haar functie niet kan of niet mag uitoefenen.

Doorgaans is het zo dat bij afwezigheid van één bestuurslid, de overige bestuursleden het opvangen. Ben je een stichting, benoem dan een continuïteitscommissie die actief wordt als er onverhoopt geen bestuursleden meer is. De meeste statuten hebben zo'n regeling niet, dus dit is een punt van aandacht.

Check Wij hebben een ontstentenis en beletregeling in onze statuten opgenomen. Indien dat niet het geval is, is wijziging van de statuten nodig. Wanneer: bij de eerste statutenwijziging. Leg tot die tijd wel de afspraken vast, bijvoorbeeld in het huishoudelijk reglement.

De volgende bepaling kan bijvoorbeeld worden opgenomen in de statuten:

“Bij ontstentenis of belet van alle bestuursleden berust het bestuur tijdelijk bij de continuïteitscommissie of de door deze commissie aan te wijzen personen. Voor de gedurende deze periode verrichte bestuursdaden worden de aanwezige personen met een bestuurder gelijkgesteld.”

7. Ontslag van bestuurders van stichtingen

Tot slot is in de WBTR opgenomen dat bij een stichting een bestuurder door de rechter kan worden ontslagen bijvoorbeeld wegens verwaarlozing van taken. Dat is goed om te weten, maar daar hoeft je nu niets mee te doen.

Aan de slag

- Ga met behulp van de checklist na wat ontbreekt.
- Formuleer dat in een huishoudelijk reglement, een aanhangsel bij het huishoudelijk reglement of anderszins.
Zorg dat dat document goedgekeurd wordt in een bestuursvergadering, onderteken het.
- Tip: voeg het samen met de statuten in één pdf. Die pdf kan gebruikt worden bij aanvragen bij vermogensfondsen. Zij zien dan dat jullie rekening houden met de WBTR en dat jullie bestuurlijk de zaken op orde hebben.
- Plan binnen nu en enkele jaren een statutenwijziging waarin een regeling voor ontstentenis en belet is opgenomen.

Deze checklist is gebaseerd op de [checklist van de Vereniging NOV](#) (Nederlandse Organisatie vrijwilligers).

Op internet vind je een stappenplan waarmee je tegen betaling je organisatie WBTR-proof kunt maken.

Netwerk DAK is van mening dat het ook zonder het stappenplan goed kan.

Zoals aan het begin van dit document gezegd: op youtube staat een [nuttig webinar van 23 minuten](#) van de Stichting voor Verenigingsrecht over de WBTR.

Wil je ondersteuning, neem contact op met Netwerk DAK.

Info@netwerkdak.nl, Pieternel Ermen, 06 18 611 898; Helma Hurkens, 06 37 192 976.

Netwerk DAK, 7 april 2021